Lietas Nr. C33403413
Lietas arhīva Nr. C-1342-14/12

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2014.gada 3.jūnijā

Rīgas rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnese O.Blūmfelde

ar sekretāri G.Iubuli,

atklātā tiesas sēdē 2014.gada 20.maijā izskatīja civillietu maksātnespējīgās SIA /nosaukums/prasībā pret /pers. A/ par pamatlīdzekļu vērtības, naudas atlikuma, saņemto naudas līdzekļu un neatgūto debitoru vērtības piedziņu.

Aprakstošā daļa

2013.gada 21.jūnijā maksātnespējīgās SIA /nosaukums/ (turpmāk arī – MSIA /nosaukums/, prasītāja) administratore /pers. B/ rajona tiesā cēla prasību pret /pers. A/ (turpmāk arī - atbildētājs) par pamatlīdzekļu vērtības, naudas atlikuma, saņemto naudas līdzekļu un neatgūto debitoru vērtības piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2010.gada 2.jūlija spriedumu lietā Nr.C27174110, SIA /nosaukums/ir pasludināta par maksātnespējīgu no 2009.gada 25.februāra.

Atbilstoši Maksātnespējas likuma 60.panta 1.daļas 1.punktā noteiktajam /pers. A/ ar 2010.gada 7.jūlija administratora lēmumu ir noteikts par parādnieka pārstāvi, kuru piedalīšanās maksātnespējas procesā ir obligāta. /pers. A/ ir bijušais valdes loceklis.

Savus kreditoru prasījumus pret MSIA /nosaukums/ administratoram iesniedza divi kreditori par summu Ls 17 082,52. Minētie prasījumi ir atzīti pilnā apmērā.

2010.gada 10.septembrī atbildētājam tika nosūtīts pieprasījums nodot administratoram uzņēmuma grāmatvedības dokumentus. 2010.gada 15.septembrī atbildētājam tika izsūtīts paziņojums nodot administratoram pamatlīdzekļus un citus uzņēmuma aktīvus. Atkārtots pieprasījums tika nosūtīts 2011.gada 21.septembrī. Atbildētājs administratora rīkojumu nepildīja.

No Valsts ieņēmumu dienesta tika saņemts MSIA /nosaukums/ pēdējais (pirms maksātnespējas pasludināšanas) Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtais gada finanšu pārskats par 2008.gadu.

Iepazīstoties ar MSIA /nosaukums/2008.gada Gada pārskatu, tika konstatēts, ka uz 2008.gada 31.decembri uzņēmumam piederēja pamatlīdzekļi par kopējo vērtību Ls 297 vērtībā; naudas līdzekļu atlikums Ls 776 un debitoru prasījumi Ls 9622, pavisam kopā aktīvi Ls 10695 apmērā.

Šāds materiālo vērtību atlikums /pers. A/ pēc administratora pieprasījuma bija jānodod administratora rīcībā vai arī jāiesniedz grāmatvedības attaisnojuma dokumenti par to izlietojumu, pārdošanu vai jebkura cita veida darbību ar tiem. Atbildētājs par iepriekš minētajiem aktīviem norēķinu nav sniedzis. Pēc 2008.gada finanšu pārskatā redzams, ka maksātnespējīgajam uzņēmumam ir debitori Ls 9 622 apmērā, kuru iekasēt nav iespējams atbildētāja vainas dēļ, jo atbildētājs nav nodevis grāmatvedības dokumentus, kā rezultātā nav iespējams celt prasību pret debitoriem. Ar šādu rīcību atbildētājs ir nodarījis zaudējumus MSIA /nosaukums/ Bez tam no AS ,,Swedbank" norēķinu konta izdrukām redzams, ka atbildētājam ir atgriezts aizdevums Ls 7 215 par kuru pamatotību atbildētājs nav iesniedzis dokumentus, tas ir, nav iesniegti dokumenti par faktu, ka šāds aizdevums no atbildētāja puses uzņēmumam vispār tika izsniegts.

Ņemot vērā iepriekš minēto, uzskatāms, ka atbildētājs pildot Sabiedrības valdes locekļa pienākumus un vadot sabiedrības saimniecisko darbību, nav nodrošinājis Sabiedrībai piederošo, bilancē uz 2008.gada 31.decembri uzrādīto pamatlīdzekļu, debitoru un naudas līdzekļu saglabāšanu, radot zaudējumus MSIA /nosaukums/ un tās kreditoru kopuma interesēm. Minētie fakti liecina, ka MSIA/nosaukums/ persona - atbildētājs nav pildījis savus valdes locekļa pienākumus kā krietnam un rūpīgam saimniekam pieklājas, bet ar savu rīcību radījis tiešos zaudējumus.

Prasītāja atsaucas uz Civillikuma 1770.pant, 1772.pantu.

Atbildētāja prettiesiskā rīcība izpaudusies - nenododot materiālās vērtības administratoram. Zaudējumu apmērs ir pierādīts ar MSIA /nosaukums/ 2008.gada Gada pārskatu, ko VID iestādē iesniedzis pats atbildētājs.

Atbildētājam vadot Sabiedrību un rīkojoties ar tās mantu, savi pienākumi bija jāpilda kā „krietnam un rūpīgam saimniekam" kā to paredz Komerclikuma 169.panta pirmā daļa.

Prasītāja atsaucas uz Civillikuma 1775.pantu, 1779.pantu, 2301.pantu, 1646.pantu, 2295.apntu.

Pamatojoties uz Civillikuma 1770.-1792.pantu, Komerclikuma 169., 209., 221.pantu, Maksātnespējas likuma 64.pantu un Civilprocesa likuma 25., 26., 28., 43.panta pirmās daļas 10.punktu, 127.- 130., 137., 138.panta pirmās daļas 3.punktu, piekto daļu, 139.pantu, lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja zaudējumus Ls 10 695 un nepamatoti saņemtos naudas līdzekļus Ls 7 215 apmērā.

Pēc prasības pieteikuma noraksta nosūtīšanas atbildētājs rakstveida paskaidrojumus nav sniedzis, iebildumus nav cēlis, lūgumus nav pieteicis, jo visi tiesas atbildētājam sūtītie dokumenti atgriezti tiesai, - pēc uzaicinājuma tos saņemt pastā atbildētājs nav ieradies.

2014.gada 20.maijā tiesā saņemts administratores iesniegums ar lūgumu skatīt lietu bez prasītājas pārstāves klātbūtnes. Norāda, ka prasītāja prasību uztur pilnā apmērā.

Ņemot vērā administratores lūgumu, tiesa atzīst par iespējamu skatīt lietu bez administratores klātbūtnes.

Atbildētājs uz tiesas sēdi nav ieradies. Par tiesas sēdes vietu un laiku atbildētājam paziņots Civilprocesa likuma 56.panta piektajā daļā noteiktajā kārtībā.

Civilprocesa likuma 56.^{1} panta otrā daļa nosaka, ka tiesas dokumenti ir piegādāti uz fiziskās personas deklarētās dzīvesvietas adresi, deklarācijā norādīto papildu adresi, fiziskās personas norādīto adresi saziņai ar tiesu vai juridiskās personas juridisko adresi un no pasta tiek saņemta izziņa par sūtījuma izsniegšanu vai dokumenti tiek nosūtīti atpakaļ, pats par sevi neietekmē dokumentu paziņošanas faktu. Prezumpciju, ka dokumenti ir izsniegti septītajā dienā no to nosūtīšanas dienas, ja dokumenti nosūtīti ar pasta sūtījumu, vai trešajā dienā no nosūtīšanas dienas, ja dokumenti nosūtīti ar elektroniskā pasta sūtījumu, adresāts var atspēkot, norādot uz objektīviem apstākļiem, kas neatkarīgi no viņa gribas bijuši par šķērsli dokumentu saņemšanai norādītajā adresē.

Savukārt, Civilprocesa likuma 56.panta piektajā daļā noteikts, ka fiziskajai personai ir pienākums būt sasniedzamai tās deklarētajā dzīvesvietas adresē, deklarācijā norādītajā papildu adresē vai šīs personas norādītajā adresē saziņai ar tiesu.

Tātad, no iepriekš minētā, secināms, ka dokumenti atbildētājam ir izsniegti.

Pie šādiem apstākļiem tiesas ieskatā lieta skatāma bez atbildētāja klātbūtnes tiesas sēdē.

Tiesa, nesaskatot Civilprocesa likuma 209. un 210.pantā paredzētos lietas izskatīšanas atlikšanas pamatus, nolēma lietu skatīt bez lietas dalībnieku klātbūtnes saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu.

Motīvu daļa

Pārbaudījusi un novērtējusi lietas materiālus kopumā, tiesa atzīst, ka prasība ir noraidāma.

No lietas materiāliem redzams, ka ar 2010.gada 2.jūlija Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas spriedumu lietā Nr.C27174110 ir pasludināts prasītājas maksātnespējas process, nosakot, ka maksātnespējas iestāšanas diena ir 2009.gada 25.februāris, un par prasītājas maksātnespējas administratoru ir iecelta /pers. D/ (lietas 9.lapa).

Maksātnespējas likuma Pārejas noteikumu 5.punkts paredz, ka maksātnespējas procesos, kuri uzsākti laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 31.oktobrim, tiek piemērots minētajā laikā posmā spēkā esošā Maksātnespējas likuma normas un uz tā pamata izdotie normatīvie akti.

Pie šādiem apstākļiem tiesa atzīst, ka izšķirot strīdu, jāvadās pēc Maksātnespējas likuma normām redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim.

Maksātnespējas likuma 69.panta pirmajā daļā noteikts, ka par ieinteresētajām personām attiecībā pret parādnieku (juridisko personu, personālsabiedrību, individuālo komersantu minētā likuma 49.pants) atzīstamas šādas personas: 1) parādnieka dalībnieki vai personālsabiedrības biedri, pārvaldes institūciju locekļi; 2) prokūrists un komercpilnvarnieks; 3) persona, kura sastāv ar parādnieka dibinātāju, dalībnieku vai personālsabiedrības biedru, pārvaldes institūciju locekļiem laulībā, radniecībā līdz otrajai pakāpei vai svainībā līdz otrajai pakāpei. Panta otrā daļa noteic, ka par ieinteresētajām personām attiecībā pret parādnieku šajā pantā minētās personas ir atzīstamas, ja tās šajā statusā bijušas pēdējo piecu gadu laikā pirms maksātnespējas iestāšanās dienas.

Saskaņā ar Uzņēmumu reģistra datu bāzē esošo informāciju /pers. A/ bija SIA/nosaukums/ vienīgais valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt sabiedrību atsevišķi no 2008.gada 14.janvāra līdz 2010.gada 31.martam (lietas 53.lapa).

Tiesa konstatē, ka laika periodā no 2010.gada 31.marta līdz 2010.gada 13.jūlijam /pers. E/ bija SIA /nosaukums/ vienīgais valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt sabiedrību atsevišķi.

Lietā nav strīda par to, ka atbildētājs /pers. A/ ir bijušais parādnieces valdes loceklis.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 69.panta pirmo un otro daļu atbildētājs ir atzīstams par ieinteresēto personu attiecībā pret parādnieci.

Atbilstoši "Maksātnespējas likuma" 60.panta 1.daļas 1.punktā noteiktajam /pers. A/ ar 2010.gada 7.jūlija administratora lēmumu ir noteikts par parādnieka pārstāvi, kuru piedalīšanās maksātnespējas procesā ir obligāta.

Maksātnespējas likuma 64.panta 3.punkts (redakcijā, kas bija spēkā līdz 31.10.2010) noteic, ka administratoram pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas papildus šajā likumā noteiktajām vispārīgajām administratora tiesībām ir tiesības nodot tiesai izskatīšanai jebkuru parādnieka prasījumu.

Prasītāja lūdz piedzīt zaudējumus Ls 10 695 jeb euro 15 217,61 apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu, prasītājai jāpierāda, ka sabiedrībai ir nodarīti zaudējumi un to apmērs.

Civilprocesa likuma 97.panta pirmā daļa paredz, ka tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.

Civilprocesa likuma 192.pants noteic, ka tiesa taisa spriedumu par prasībā noteikto priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata, nepārsniedzot prasījuma robežas.

Tiesa konstatē, ka strīda priekšmets starp pusēm ir zaudējumu piedziņas prasījumi, kas izriet no fakta, ka sabiedrības ar ierobežotu atbildību /nosaukums/ 2008.gada Gada pārskatā tika konstatēts, ka uz 2008.gada 31.decembri uzņēmumam piederēja pamatlīdzekļi par kopējo vērtību Ls 297; naudas līdzekļu atlikums Ls 776 un debitori Ls 9 622, pavisam kopā aktīvi Ls 10 695.

Šāds materiālo vērtību atlikums valdes loceklim pēc pieprasījuma bija jānodod administratora rīcībā vai arī jāiesniedz grāmatvedības attaisnojuma dokumenti par to izlietojumu, pārdošanu vai jebkura cita veida darbību ar tiem. Atbildētājs, kā norāda prasītāja, par iepriekš minētajiem aktīviem norēķinu nav sniedzis.

Tiesas ieskatā par grāmatvedības un attaisnojošu dokumentu nodošanu administratoram atbild tā brīža valdes loceklis /pers. E/, kurš bija iecelts par valdes locekli 2010.gada 31.martā. Tātad jāņem vērā, ka beidzot pildīt valdes locekļa pienākumus, atbildētājam bija jānodod grāmatvedības dokumentus jaunajam valdes loceklim /pers. E/.

Pie šādiem apstākļiem no atbildētāja neatkarīgu iemeslu dēļ minētie kapitālsabiedrības dokumenti netika nodoti administratoram, turklāt attiecībā uz atbildētāju šāds pienākums maksātnespējas pasludināšanas brīdī ar likumu nav pastāvējis. Tāpat tiesa atzīst, ka neviens normatīvais akts neparedz valdes locekļiem pienākumu glabāt nodoto grāmatvedības dokumentu kopijas.

Atbilstoši Civillikuma 1779.pantam, katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka zaudējumu atlīdzības pienākums iestājas tad, kad vienlaikus pastāv šādi priekšnoteikumi jeb atlīdzības pamati: 1) tiesību aizskārēja neattaisnojama darbība, kas attiecīgajos gadījumos ietver arī novērtējumu no vainojamības viedokļa; 2) zaudējumu esamība; 3) cēloniskais sakars starp zaudējumiem un neatļauto darbību (*sk. K.Torgāns, Saistību tiesības I daļa. Rīga, 2006, 209.lpp.).*

Prasītājs prasību pamato arī ar Komerclikuma 169.panta pirmo daļu, kas paredz, ka valdes un padomes loceklim savi pienākumi jāpilda kā krietnam un rūpīgam saimniekam.

Civillikuma 1646.pants paredz, ka par vieglu neuzmanību atzīstams tās rūpības un čaklības trūkums, kāda vispār jāievēro krietnam un rūpīgam saimniekam.

Pastāvot apstākļiem, ka Komerclikuma 169. pants paredz, ka valdes loceklim savi pienākumi jāpilda kā krietnam un rūpīgam saimniekam, kas, ņemot vērā Civillikuma 1646.panta regulējumu, nozīmē, ka valdes loceklis atbild par katru, tai skaitā arī par vieglu neuzmanību.

No Civillikuma normām par zaudējumu (Civillikuma 1770.-1792.p.) un Komerclikuma 169.panta izriet, ka zaudējumu atlīdzības prasības apmierināšanai ir vajadzīgi vairāki priekšnoteikumi, proti, personas prettiesiska un vainojama rīcība, zaudējuma esamība un cēloniskais sakars starp prettiesisko rīcību un zaudējumiem.

Tādējādi, lai gan komercsabiedrības valdes locekļu atbildība par sabiedrībai nodarītiem

zaudējumiem iestājas arī vieglas neuzmanības gadījumā, tomēr tas neatbrīvo prasītāju no pienākuma pierādīt zaudējumu pastāvēšanu un šo zaudējumu apmēru.

Tiesa pievienojas judikatūrā paustajai atziņai, ka Komerclikuma 169.pantā nostiprināta valdes locekļa vainojamības prezumpcija, kuras atspēkošana ir valdes locekļa pienākums. Taču, lai sāktu darboties minētā prezumpcija, kas pierādīšanas pienākumu pārliek no prasītāja (administratora) uz atbildētāju (valdes locekli), prasītājam nepieciešams pierādīt zaudējumu esamību atbilstoši sacīkstes

principam un vispārējiem Civilprocesa likuma noteikumiem, kas regulē pierādījumu iesniegšanu. Prezumpciju paplašinoša piemērošana var novest pie viena procesa dalībnieka likumisko interešu nopietna aizskāruma (Augstākās Tiesas Senāta 2014.gada 15.janvāra spriedumā SKC - 101/2014) .

Prasības pieteikumā prasītāja nav norādījusi, kādā veidā tieši atbildētājs ir nodarījis sabiedrībai zaudējumus. Kā vienīgais arguments ir minēts tas, ka no 2008.gada finanšu pārskatā redzams, ka maksātnespējīgajam uzņēmumam ir debitori Ls 9 622 apmērā, bet minēto summu iekasēt nav iespējams atbildētāja vainas dēļ, jo atbildētājs nav nodevis grāmatvedības dokumentus, kā rezultātā nav iespējams celt prasību pret debitoriem.

Lai gan dokumentu nenodošana administratoram ir uzskatāma par pretlikumīgu darbību, tā pati par sevi nerada zaudējumus un nav konstatējams cēloniskais sakars starp dokumentu nenodošanu un zaudējumiem. Grāmatvedības dokumentu nenodošana pati par sevi nepierāda zaudējumu nodarīšanu un cēlonisko sakaru *(sk. Augstākās Tiesas Senāta 2014.gada 15.janvāra spriedumā SKC 101/2014).*

Atbilstoši *Euro* ieviešanas kārtības likuma 6.panta pirmajai daļai piedzenamās naudas summas konvertējamas no latiem uz *euro*, ievērojot maiņas kursu latu apmaiņai pret *euro* (1 *euro*=0,702804 lati) un minētā panta otrajā daļā noteiktos noapaļošanas principus.

Pie šādiem apstākļiem maksātnespējīgās SIA /nosaukums/administratores prasība pret atbildētāju par zaudējumu Ls 10 695 jeb *euro 15 217,61* piedziņu it noraidāma.

Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētāja nepamatoti saņemtos naudas līdzekļus Ls 7 215 jeb euro 10 266,02 apmērā.

Tiesa konstatē, ka prasītāja par nepamatoti izņemtām uzskata visas summas, kas laika posmā no 2008.gada 1.jūlija līdz 2010.gada 25.oktobrim ir izņemtas no prasītājas konta, neizvērtējot atsevišķi minēto summu pārskaitījumu tiesisko pamatu.

No konta izdrukām redzams, ka dažas no atbildētājam izmaksātājām summām ir atgrieztais aizdevums, kā arī dažādi darījumu pārskaitījumi.

Civillikuma 1943.pants noteic, ka aizņēmējam jāatdod tādi pati summa vai tāds pats daudzums, kādu viņš ir saņēmis.

Civillikuma 1587.pants noteic, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Kā tas izriet no lietas materiāliem, tad atbildētājam atgriezts aizdevums, kā arī veikti dažādi darījumi. Tiesas ieskatā aizdevuma līgumi, kas noslēgti starp prasītāju un atbildētāju nav apstrīdēti un ir uzskatāmi par tiesiski noslēgtiem. Savukārt par prettiesisku rīcību, kas ir viens no priekšnoteikumiem zaudējumu piedziņai, nevar uzskatīt tiesiski noslēgtu aizdevumu līgumu izpildi.

Krietna un kārtīga saimnieka rūpība ir mēraukla valdes „uzvedībai" komerciālajā apgrozībā, līdz ar to ir jāņem vērā konkrētais komerciālās apgrozības segments, kurā attiecīgā kapitālsabiedrība darbojas.

Prasītāja nav norādījusi, kādēļ atbildētājam atgrieztais aizdevums, tāpat arī citi veiktie darījumi, neatbilst saprātīgai komerciālai praksei. Tiesas ieskatā nav vērtēts un ņemts vērā fakts, ka prasītāja pamatnodarbošanās ir bijusi saistīta ar transportlīdzekļu biznesu.

Tāpat tiesas ieskatā skaidri jānorobežo, ka valdes loceklis nav atbildīgs par kapitālsabiedrības saistībām.

Prasītāja nav iesniegusi tiesai pierādījumus tam, ka naudas pārskaitījumi Ls 7 215 apmērā būtu veikti bez tiesiska pamata.

Tāpat attiecībā uz bankas kontos veiktajiem darījumiem, tiesa atzīst, ka valdes locekļa tiesību ietvaros veiktie pārskaitījumi un naudas noņemšana no komercsabiedrības bankas konta ir tiesiska rīcība. Ar šāda fakta konstatēšanu nav pierādīts zaudējumu esamības priekšnoteikums – prettiesiska rīcība.

Tiesa, balstoties uz faktisko apstākļu pārbaudi un pierādījumu izvērtējumu to kopumā, atzīst, ka prasītāja nav iesniegusi tiesai tādus pierādījumus, kas dotu pamatu secināt, ka atbildētāja rīcība ir bijusi pretēja saprātīgai komerciālās apgrozības praksei, tāpat nav konstatēts sabiedrībai nodarītais zaudējums – esošās mantas samazinājums, kā arī nav pierādīta bez tiesiska pamata izdarīta pārskaitījuma esamība. Šādos apstākļos nav nodibināts pietiekams pamats prasības apmierināšanai, tāpēc prasība kopumā ir noraidāma.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu, ja prasību noraida, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 10.punktu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos atbrīvojami administratori- prasībās, kas celtas to personu labā, kurām pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process (..).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8.pantu, 15.pantu, 39.pantu, 41.panta pirmo daļu, 97.pantu, 189.pantu- 193.pantu, 195.pantu un 204.[1] pantu, tiesa,

nosprieda

maksātnespējīgās sabiedrības ar ierobežotu atbildību /nosaukums/ **prasību** pret /pers. A/ par zaudējumu un naudas piedziņu **noraidīt**.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Rīgas apgabaltiesā, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas rajona tiesā.

Ja spriedums sastādīts pēc noteiktā datuma, sprieduma pārsūdzēšanas termiņu skaita no sprieduma faktiskās sastādīšanas dienas.

Tiesnese O.Blūmfelde

Pilns spriedums sastādīts 2014.gada 25.jūlijā.